

© КОЛЛЕКТИВ АВТОРОВ, 2018

УДК 378:61

Г. Ж. Мершенова, Б. Н. Мирзаева, Н. Б. Мырзашова

МЕДИЦИНАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕ ТӘЛІМГЕРЛІКТІҢ АЛАТЫН ОРНЫ

Қарағанды мемлекеттік медицина университеті, № 1 жалпы дәрігерлік тәжірибе кафедрасы (Қарағанды, Қазақстан)

Қазіргі таңдағы отандық денсаулық сақтау жүйесінің алдында тұрған өзекті мәселелердің бірі, медицина саласына жоғары деңгейде кәсіби құзыреттілікке, яғни олардың ішіне медициналық көмек көрсету бойынша терең білім және клиникалық ойлау қабілетіне ие сапалы маманмен қамтамасыз ету. Болашақ дәрігерде клиникалық ойлау қабілетінің, науқастармен және олардың туыстарымен қарым-қатынас орнатудың үлгісін қалыптастыруда тәлімгердің алатын орны ерекше.

Кілт сөздер: медициналық білім беру, тәлімгер, студент, маман

Заманауи медициналық білім беруді дамыту тенденциялары, денсаулық сақтау жүйесінің болашақ мамандарын дайындау бағытына, клиникалық дайындығына жоғары талаптар қоюда [1, 4]. Қазіргі таңдағы отандық денсаулық сақтау жүйесінің алдында тұрған өзекті мәселелердің бірі, медицина саласына жоғары деңгейде кәсіби құзыреттілікке, яғни олардың ішіне медициналық көмек көрсету бойынша терең білім және клиникалық ойлау қабілетіне ие сапалы маманмен қамтамасыз ету [5, 6].

Сапалы медициналық білім беру университет қабырғасында алынған терең білім және клиникалық базаларда меңгерілген тәжірибелік дағдыларға негізделген [2, 3]. Бұл ретте негізгі міндеттердің бірі, денсаулық сақтау жүйесіне кадрлардың клиникалық дайындығын жетілдіру бойынша шаралар кешені негізінде, университет қабырғасында тәлімгерлік үлгісін енгізуді көздейді [7, 8]. Отандық денсаулық сақтаудың негізгі проблемаларының бірі медицина қызметкерлерінің тапшылығы болып табылады [9]. Маңызды мәселелердің бірі медициналық университет бітіргеннен кейін өз жұмысын толықтай орындауға қабілетті студенттерді практикалық дайындық мәселесі болып тұр. [10].

Жұмыстың мақсаты: 5-ші курс студенттерінің тәлімгерлікті оқыту жүйесіне енгізу бойынша қанағаттану дәрежесін бағалау.

Жұмыстың мәселелері: 1) 5-ші курс студенттерінің тәлімгерлікті оқыту жүйесіне енгізу бойынша қанағаттануын анкета нәтижелері арқылы бағалау; 2) тәлімгерліктің клиникалық білім берудегі артықшылықтарын бағалау.

ЗЕРТТЕУ ӘДІСТЕРІ МЕН ТӘСІЛДЕРІ

Қарағанды мемлекеттік медицина университетінің «Жалпы медицина» мамандығының 5 курс студенттері арасында сауалнама

қолдану арқылы жүргізілді. Сауалнамаға 75 студент қатысты, олардың 38 (50,6 %) қазақ тобында, 37 (39,4%) орыс тобында білім алады.

ЗЕРТТЕУ НӘТИЖЕЛЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ТАЛҚЫЛАУ

Жалпы дәрігерлік тәжірибе негіздері пәнін өту барысында 5 курс студенттері тәлімгермен қабылдауларда бірге болып, кең таралған аурулардың клиникалық симптомдарымен, диагностикалау және емдеу әдістерін меңгереді. Тәлімгердің бақылауы астында қабылдауларды жүргізіп, туындаған сұрақтар бойынша пәннің теориялық бөлімінде тәлімгермен бірге жан-жақты талқыланады. «Тәлімгермен өткен оқу процесімен қанағаттандыңыз ба?» деген сұраққа 95% студенттер толық қанағаттандығын айтса, 2% қанағаттанбағандығын, ал қалған 3% студенттер жауап беруге қиналған.

Әдетте тәлімгерлер медициналық мекемелердің жоғары тәжірибелі қызметкерлері болып табылады, олар қазірдің өзінде қалыптасқан кәсіптік мансабымен бірге медициналық университет мұғалімдері болып табылады. Студенттер олардың көмегімен тек клиникалық тәжірибесін ғана емес, сонымен бірге студенттердің құзыреттілігі ішінде маңызды орын алатын ғылыми зерттеулер жүргізу дағдыларын жетілдіреді. «Сіз тәлімгердің білімі және тәжірибелік дағдылар деңгейімен қанағаттандыңызба?» деген сауалға студенттер толық қанағаттанғандығын 99%, ал 1% жауап беруге қиналғандықтарын белгілеген. Ал «Тәлімгер сізді белсенді, тәуелсіз шешім қабылдауға ынталандырды ма?» деген сұраққа 67% студенттер «иә», 30% «жоқ», 3% жауап беруге қиналамын деген жауапты таңдаған.

5 курс студенттері үшін тәлімгермен бірлескен курация, клиникалық жағдайларды талдау, синдромдар және аурулардың клиникалық көріністері мен симптомдарымен тәжірибе

1 сурет – Тәлімгермен өткізілген тәжірибелік сабақтардың артықшылықтары қандай?

жүзінде танысу, ажыратпалы диагнос-тика жүргізу мәселелері қарастырылады. Студенттер сауалнаманың «Тәлімгер сіздің біліміңіз бен тәжірибелік даңдыларыңызды бағалау критерилерімен қанағаттандыңыз ба?» кезекті сұрағына толық қанағаттандым деп көпшілік 91% , ал 2% қанағаттанбағандығы, қалған 7 % студенттер жауап беруге қиналған.

ҚОРЫТЫНДЫ

Тәлімгерліктен күтілетін қорытынды: біріншіден, студенттердің медициналық ортаға шынайы жұмылуы, дәрігерлермен, орта медициналық персонал, науқастармен қарым қатынаста коммуникативті дағдылардың жетілуі, тәлімгердің қадағалауымен медициналық манипуляциялармен техниканы шынайы тәжірибеде қолдануға мүмкіндік алады, құжаттарды толтырудың ережелерімен танысады. Тәлімгер

үшін ең маңыздысы өзінің көп жылдық тәжірибесі мен дағдыларын жас буынға беруге мүмкіндігінің болуы. Тәлімгерлерге қолдау көрсету маңызды, тек қаржылай ғана емес сонымен бірге моральді тұрғыдан қолдау, мысалы көпшілік алдында алғыс білдіру, мадақтау парақтарымен марапаттау, және т. б. Бұл өз кезегінде тәлімгерлерді өз қызметіне деген ынта-жігерін арттыратыны анық.

ӘДЕБИЕТ

1 Козлов А. Б. Традиции наставничества в Республиканской психиатрической больнице /А. Б. Козлов, Л. Г. Ронжина, А. В. Аверин // Матер. Всерос. науч.-практ. конф. «Сестринское дело в психиатрии». – Чебоксары, 2006. – С. 55-59.

2 Ронжина Л. Г. Наставничество как одна из форм воспитания и обучения молодого

специалиста на рабочем месте /Л. Г. Ронжина, А. В. Аверин //Тр. междунар. науч.-практ. конф. «Сестринское дело и высшее сестринское образование в XXI веке. Проблемы и перспективы». – СПб: СПбГМА им. И.И. Мечникова, 2012. – С. 35-36.

3 Ронжина Л. Г. Обучение и наставничество среднего медицинского персонала /Л. Г. Ронжина, А. В. Аверин //Тез. докл III съезда психиатров, наркологов и психотерапевтов Чувашской Республики. – Чебоксары, 2005. – С. 303-306.

4 Allen T. D. Career benefits associated with mentoring for protégés: a meta-analysis /T. D. Allen, L. T. Eby, M. L. Poteet //Journ. of Applied Psychology. – 2004. – V. 89 (1). – Pp. 127-136.

5 Berk R. A. Measuring the effectiveness of faculty mentoring relationships /R. A. Berk, J. Berg, R. Mortimer //Academic Medicine. – 2005. – V. 80 (1). – Pp. 66-71.

6 Buddeberg-Fischer B. Formal mentoring programmes for medical students and doctors – a review of the Medline literature /B. Buddeberg-Fischer, K. D. Herta //Medical Teacher. – 2006. – V. 28 (3). – Pp. 248-257.

7 Garr R. O. A qualitative study of mentoring and career progression among junior medical doctors. International /R. O. Garr, P. Dewe // Journ. of Medical Education. – 2013. – V. 4. – Pp. 247-252.

8 Kashiwagi D. T. Mentoring programs for physicians in academic medicine: a systematic review /D. T. Kashiwagi, P. Varkey, D. A. Cook // Academic Medicine. – 2013. – V. 88(7). – Pp. 1029-1037.

9 Sambunjak D. A systematic review of qualitative research on the meaning and characteristics of mentoring in academic medicine /D. Sambunjak, S. E. Straus, A. Marusic //Journ. of General Internal Medicine. – 2010. – V. 25(1). – Pp. 72-78.

10 Steven A. Mentoring for NHS doctors: perceived benefits across the personal-professional interface /A. Steven, J. Oxley, W. G. Fleming // Journ. of the Royal Society of Medicine. – 2008. – V. 101. – Pp. 552-557.

REFERENCES

1 Kozlov A. B. Tradicii nastavnichestva v Respublikanskoj psixiatricheskoj bol'nice /A. B. Kozlov, L. G. Ronzhina, A. V. Averin //Mater. Vseros. nauch.-prakt. konf. «Sestrinskoe delo v psixiatrii». – Cheboksary, 2006. – S. 55-59.

2 Ronzhina L. G. Nastavnichestvo kak odna iz form vospitanija i obuchenija mladogo specialista na rabochem meste /L. G. Ronzhina, A. V.

Averin //Tr. mezhdunar. nauch.-prakt. konf. «Sestrinskoe delo i vysshee sestrinskoe obrazovanie v XXI veke. Problemy i perspektivy». – SPb: SPbGMA im. I.I. Mechnikova, 2012. – S. 35-36.

3 Ronzhina L. G. Obuchenie i nastavnichestvo srednego medicinskogo personala /L. G. Ronzhina, A. V. Averin //Tez. dokl III s'ezda psixiatrov, narkologov i psixoterapevtov Chuvashskoj Respubliki. – Cheboksary, 2005. – S. 303-306.

4 Allen T. D. Career benefits associated with mentoring for protégés: a meta-analysis /T. D. Allen, L. T. Eby, M. L. Poteet //Journ. of Applied Psychology. – 2004. – V. 89 (1). – Pp. 127-136.

5 Berk R. A. Measuring the effectiveness of faculty mentoring relationships /R. A. Berk, J. Berg, R. Mortimer //Academic Medicine. – 2005. – V. 80 (1). – Pp. 66-71.

6 Buddeberg-Fischer B. Formal mentoring programmes for medical students and doctors – a review of the Medline literature /B. Buddeberg-Fischer, K. D. Herta //Medical Teacher. – 2006. – V. 28 (3). – Pp. 248-257.

7 Garr R. O. A qualitative study of mentoring and career progression among junior medical doctors. International /R. O. Garr, P. Dewe // Journ. of Medical Education. – 2013. – V. 4. – Pp. 247-252.

8 Kashiwagi D. T. Mentoring programs for physicians in academic medicine: a systematic review /D. T. Kashiwagi, P. Varkey, D. A. Cook // Academic Medicine. – 2013. – V. 88(7). – Pp. 1029-1037.

9 Sambunjak D. A systematic review of qualitative research on the meaning and characteristics of mentoring in academic medicine /D. Sambunjak, S. E. Straus, A. Marusic //Journ. of General Internal Medicine. – 2010. – V. 25(1). – Pp. 72-78.

10 Steven A. Mentoring for NHS doctors: perceived benefits across the personal-professional interface /A. Steven, J. Oxley, W. G. Fleming // Journ. of the Royal Society of Medicine. – 2008. – V. 101. – Pp. 552-557.

Поступила 19.01.2018

Медицинское и фармацевтическое образование

G. Zh. Mershenova, B. N. Mirzayeva, N. B. Myrzashova

THE ROLE OF MENTORING IN THE MEDICAL EDUCATION SYSTEM

Department of general medical practice №1 of Karaganda state medical university (Karaganda, Kazakhstan)

One of the urgent problems currently faced by the domestic health system that is providing staff with the necessary level of professional competence, including knowledge and skills in the field of medical care. As one of the key tasks is development of complex measures to improve clinical training of health personnel through the introduction of mentoring. In this review, the role of the mentor in medical education as a way of forming the future specialists of clinical thinking and practical skills.

Key words: medical education, mentor, student, specialist

Г. Ж. Мершенова, Б. Н. Мирзаева, Н. Б. Мырзашова

РОЛЬ НАСТАВНИЧЕСТВА В СИСТЕМЕ МЕДИЦИНСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Кафедра общей врачебной практики №1 Карагандинского государственного медицинского университета (Караганда, Казахстан)

Одной из актуальных проблем, стоящих сегодня перед отечественной системой здравоохранения, является обеспечение кадрами, обладающими необходимым уровнем профессиональных компетенций, к числу которых относятся знания и навыки в сфере оказания медицинской помощи. При этом в качестве одной из ключевых задач определена разработка комплекса мер по совершенствованию клинической подготовки кадров здравоохранения на основе внедрения наставничества. В представленной статье изложена роль наставника в медицинском образовании как способ формирования у будущих специалистов клинического мышления и практических навыков.

Ключевые слова: медицинское образование, наставник, студент, специалист